

Treball domèstic i vida quotidiana

Codi: 101150
Crèdits: 6

2024/2025

Titulació	Tipus	Curs
2500262 Sociologia	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Sara Moreno Colom

Correu electrònic: sara.moreno@uab.cat

Equip docent

Vicent Eduardo Borrás Català

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

La matèria aporta instruments teòrics i empírics per analitzar, des de la perspectiva de gènere, el conjunt de treballs i temps que formen part de la vida quotidiana.

Per això, es posa especial atenció en:

- el conjunt de subjectes, activitats, escenaris i imaginaris socials que formen part de la vida quotidiana
- els aspectes que expliquen la incidència dels treballs en la vida quotidiana
- la relació entre el treball domèstic i de cura amb l'activitat laboral

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.

- Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques i de situacions de conflicte reconeixent la complexitat dels fenòmens socials i de les decisions polítiques que afecten la democràcia, els drets humans, la justícia social i el desenvolupament sostenible.
- Aplicar els conceptes i els enfocaments de la teoria sociològica, especialment les explicacions de les desigualtats socials entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics, a la posada en pràctica de les polítiques públiques i a la resolució de les situacions de conflicte.
- Avaluar la qualitat del propi treball.
- Avaluar les aportacions dels enfocaments sociològics a l'estudi de la cultura, l'educació, la interacció entre societat i medi ambient, la política social i el treball.
- Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
- Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
- Demostrar que es comprenen els enfocaments de la teoria sociològica, així com els diversos vessants, interpretacions i el context històric.
- Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
- Descriure els fenòmens socials de manera teòricament rellevant i tenint en compte la complexitat dels factors implicats, de les seves causes i dels seus efectes.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
2. Avaluar la qualitat del propi treball.
3. Buscar fonts documentals a partir de conceptes.
4. Comparar la lectura del treball, de l'ocupació i de les relacions laborals des de diferents ideologies presents en la realitat social d'Espanya i de Catalunya.
5. Comparar les accepcions per a diferents enfocaments teòrics sobre el treball, l'ocupació i les relacions laborals.
6. Comunicar de manera efectiva, mitjançant un nivell bàsic de llengua anglesa, les anàlisis bàsiques dels fenòmens socials.
7. Definir els conceptes sociològics que interpreten el treball, l'ocupació i les relacions laborals.
8. Demostrar que es comprenen les anàlisis dels fenòmens socials presentades en llengua anglesa, i observar-ne els punts forts i febles.
9. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
10. Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
11. Discriminar les explicacions de les desigualtats laborals entre classes, entre gèneres i entre grups ètnics que aquests actors donen per descomptades.
12. Distingir els conceptes sociològics sobre el treball, l'ocupació i les relacions laborals que adopten els actors implicats en aquestes polítiques i conflictes.
13. Distingir els conceptes sociològics, així com els mètodes i les tècniques de recerca social comunament utilitzats per analitzar el treball.
14. Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
15. Gestionar el propi temps: planificar l'estudi propi, gestionar la relació amb un tutor o tutora o un assessor o assessora, i establir i complir els terminis adequats per a un projecte de treball.
16. Identificar els fenòmens socials subjacents a les polítiques i els conflictes laborals.
17. Identificar les interpretacions socials del treball d'acord amb aquests enfocaments.
18. Relacionar els conceptes, els mètodes i les tècniques utilitzats per analitzar el treball amb els debats teòrics i metodològics generals.
19. Relacionar els debats al voltant d'aquests enfocaments, pel que fa al treball, amb el context històric en el qual han sorgit.

20. Relacionar les explicacions de les desigualtats laborals amb els debats teòrics i metodològics generals.
21. Relacionar-los amb els debats sobre el capitalisme, el poder i la desigualtat.
22. Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Continguts

Bloc I. Aspectes teòrics sobre el treball domèstic i la vida quotidiana: del treball(s) a la doble presència

1. Aclariments conceptuals. El concepte de treball. El concepte de vida quotidiana. Les presències i les absències en el treball i la vida quotidiana
2. Orígens històrics. L'activitat laboral femenina en el capitalisme. Els imaginaris socials entorn del treball de les dones
3. Orígens epistemològics. El debat sobre el treball domèstic. La divisió sexual del treball. La reproducció de la força de treball
4. La reconceptualització. El treball domèstic i familiar. La perspectiva teòrica de la producció/reproducció. El treball de la producció i el treball de la reproducció. La doble presència i l'ambigüitat

Bloc II. Aspectes empírics sobre el treball domèstic i la vida quotidiana: ocupació, treball de cura i usos del temps

5. L'anàlisi empírica de l'ocupació. Les desigualtats de gènere en el mercat laboral. La segregació ocupacional. Les discriminacions laborals. La càrrega total de treball
6. L'anàlisi empírica del treball domèstic. Dimensions i possibilitats de mesura. De la quantificació econòmica als usos socials del temps. La mesura a través de la dimensió temporal i el contingut de les tasques. Canvis i continuïtats.
7. L'anàlisi empírica de la vida quotidiana. Dimensions i possibilitats de mesura. La mesura a través del treball de cura i els significats subjectius. Les materialitats (criatures i cura llarga durada) i les representacions simbòliques (estructura sexuada de la vida quotidiana).
8. Treball, vida quotidiana i temps. Poder, negociació i conflicte. Triple presència, pobresa de temps i benestar quotidià. Les polítiques de temps i les desigualtats socials.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i activitats de comprensió de conceptes	24	0,96	4, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21
Tipus: Supervisades			
Debats	18	0,72	2, 9, 10
Presentacions i sessions pràctiques	18	0,72	2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 19, 21, 22
Tipus: Autònomes			

Espectura i preparació de dos assajos individuals i del treball en grup	28	1,12	
Lectura de textos	55	2,2	4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22

L'assignatura es planteja en forma de seminari. Les activitats formatives inclouen:

- Activitats de tipus autònom: lectura i comprensió de textos de manera individual, posada en comú i discussió a l'aula. Aquestes activitats inclouen també l'elaboració de dos escrits individuals.
- Activitats dirigides: participació activa a les sessions teòriques i a les activitats de comprensió de conceptes que es desenvoluparan a l'aula.
- Activitats supervisades: presentacions en grup i debat durant les sessions pràctiques.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Dos exercicis grupals	40%	2	0,08	3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 20, 21, 22
Dos exercicis individuals	50%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22
Seminaris	10%	2	0,08	1, 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22

L'assignatura serà avaluada de manera continuada.

L'avaluació inclou 3 tipus d'activitats:

1. Dos exercicis individuals, corresponents als dos blocs del programa (25% de la nota final, cadascun).
2. Dos exercicis grupals a partir dels seminaris (20% de la nota final, cadascun).
3. Assistència i participació als seminaris (requisit per l'avaluació i 10% nota final).

El detall de les activitats estarà disponible al Campus Virtual.

Per realitzar la mitjana de les notes serà necessari tenir un mínim de 5 en els dos assajos individuals.

Cal tenir present les normes acadèmiques bàsiques sobre com citar i evitar el plagi (<https://www.uab.cat/doc/GuiaCitesiPlagiEstudiants>)

Re-avaluació

Es donarà la possibilitat a l'alumnat de revisar i tornar a lliurar els dos assajos individuals en el dia previst per la Facultat per a la prova final de l'assignatura. Les activitats de seminaris no seran objecte de re-avaluació.

No Avaluable

D'acord amb la Normativa Acadèmica de la UAB (punt 9 de l'article 266), es qualificarà com a "no avaluable" quan l'estudiant no hagi presentat el 50% o més de les evidències que inclouen totes les activitats d'avaluació.

Avaluació única

D'acord amb la Normativa Acadèmica de la UAB, es preveu la possibilitat de l'avaluació única que caldrà notificar dins del terminis establert per a la Facultat. En concret, l'avaluació única consistirà en la realització d'una prova escrita de síntesi sobre tot el temari de l'assignatura, així com l'entrega d'un assaig individual sobre les lectures del bloc I i un treball específic sobre el bloc II. El conjunt d'aquestes activitats es realitzarà i entregarà en una mateixa data seguint el calendari d'avaluació establert per la mateixa Facultat.

Bibliografia

Tema 1

Beneria Lourdes (1998). El trabajo inconcluso sobre el trabajo no remunerado. *Revista Internacional del Trabajo* 118/3

Durán, Mª Ángeles (1991). La conceptualización del trabajo en la sociedad contemporánea. *Revista de Economía y Sociología del Trabajo* 13-14.

Torns, Teresa (2008). El trabajo y el cuidado: cuestiones teórico-metodológicas desde la perspectiva de género. *Empiria* 15

Torns, Teresa (2019). Ausencias y presencias de las mujeres en el mundo del trabajo. *Pasos a la izquierda* 16.

Tema 2

Borderías, Cristina (2001). "Suponiendo que ese trabajo lo hace la mujer. Organización y valoración de los tiempos de trabajo en la Barcelona de mediados del siglo XIX". En: Cristina Carrasco (dir.) *Tiempos, trabajos y género*, Barcelona, Publicacions Universitat Barcelona.

Milkman, Ruth; Reese, Ellen; Roth, Benita (1998). The macrosociology of paid domestic labor. *Work and Occupations* 25(4)

Nash, Mary (1993). "Identidad cultural de género, discurso de la domesticidad y la definición del trabajo de las mujeres en la España del siglo XIX". En: Georges Duby; Michelle Perrot (eds.) *Historia de las Mujeres*, vol. 4. Madrid, Taurus.

Scott, Joan (1993). "La mujer trabajadora en el siglo XIX". En: Georges Duby y Michelle Perrot (eds.) *Historia de las Mujeres*, vol. 4. Madrid, Taurus.

Schwartz, Ruth. (2011). "La 'revolución industrial' en el hogar: tecnología doméstica y cambio social en el s.XX". En: Cristina Carrasco; Carme Borderías y Teresa Torns (eds) *El trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas*, Madrid, Editorial Catarata.

Tema 3

Beechey, Veronica (1994). "Género y trabajo: replanteamiento de la definición de trabajo". En: Borderías, C.; Carrasco, C.; Alemany, C.(eds.) *Las mujeres y el trabajo*, Barcelona, Icaria.

Benería, Lourdes (1981). Reproducción, producción y división sexual del trabajo. *Mientras Tanto* 6.

Calderano Charlene (2022). La critique féministe-marxiste: du travail domestique aux théories de la reproduction sociale. *Travail, Genre et Sociétés* 48: 118-128

Scott, Joan W. (1986). Gender: A Useful Category of Historical Analysis. *The American Historical Review* 91(5): 1053-1075.

Tema 4

Balbo, Laura (1994). "La doble presencia". En: Borderías, C.; Carrasco, C.; Alemany, C.(eds.) *Las mujeres y el trabajo*, Barcelona, Icaria.

Combes, Danièle y Haicault, Monique (1994). "Producción y reproducción, relaciones sociales de sexo y clase". En: Borderías, C.; Carrasco, C.; Alemany, C.(eds.) *Las mujeres y el trabajo*, Barcelona, Icaria.

Humphries, Jane; Rubery, Jill (1994). "La autonomía de la reproducción social: su relación con el sistema de producción". En: Borderías, C.; Carrasco, C.; Alemany, C.(eds.) *Las mujeres y el trabajo*, Barcelona, Icaria.

Picchio, Antonella (1994). "El trabajo de reproducción, tema central en el análisis del mercado laboral". En: Borderías, C.; Carrasco, C.; Alemany, C.(eds.) *Las mujeres y el trabajo*, Barcelona, Icaria.

Torns, Teresa y Carrasquer, Pilar (1999). El perquè de la reproducció. *PAPERS. Revista de Sociologia* 59

Tema 5

Díaz-Gorfinkiel, Magdalena & Martínez-Buján, Raquel (2018). Mujeres migrantes y trabajos de cuidados: transformaciones del sector doméstico en España. *Panorama social*, 27, 105-118.

Ibáñez, Marta; García Mingo, E. & Aguado, Empar (2022). Mujeres en mundos de hombres: segregación ocupacional de género y mecanismos de cierre social de acceso en profesiones de dominación masculina. *Sociología del Trabajo*, 101, 329-343

Sánchez-Mira, Núria (2017). La brecha salarial y las desigualdades de género en el mercado de trabajo. Una aproximación de aproximaciones teóricas y aportaciones empíricas. *Anuario IET de Relaciones Laborales*, 4: 87-98.

Torns, Teresa & Recio, Carolina (2012). Las desigualdades en el mercado de trabajo: entre la continuidad y la transformación. *Revista de Economía Crítica*, 14.

Torns, Teresa (2019). Ausencias y presencias de las mujeres en el mundo del trabajo. *Pasos a la Izquierda*, 16.

Tema 6

Ajenjo Cosp, Marc & García Román, Joan (2014). Cambios en el uso del tiempo de las parejas ¿Estamos en el camino hacia una mayor igualdad?. *Revista Internacional de Sociología* 72(2): 453-476.
<https://doi.org/10.3989/ris.2012.05.28>

Carrasquer, Pilar; Torns, Teresa; Tejero, Elisabet & Romero, Alfonso (1998). El trabajo reproductivo. *PAPERS. Revista de Sociología*, 55.

Durán, Mª Ángeles (2011). El trabajo de cuidado en el marco macroeconómico a: M.A. Durán (dir). *El trabajo del cuidado en América Latina y España*, Madrid, Fundación Carolina. Documento de trabajo, 54.
<http://www.fundacioncarolina.es/wp-content/uploads/2014/08/DT54.pdf>

Jurado-Serrano, J., Jiménez-Cabello, J., & Becerril-Ruiz, Daniel (2024). ¿Se Habla o no se Habla? La Toma de Decisiones en el Reparto del Trabajo Doméstico. *Anduli*, 25, 71-92.
<https://doi.org/10.12795/anduli.2024.i25.04>

Morero-Colom, Sara (2017). The gendered division of housework time: Analysis of time use by type and daily frequency of household tasks. *Time & Society*, 26, 3-27. <https://doi.org/10.1177/0961463X15577269>

Moreno-Colom, Sara; Ajenjo Cosp, Marc & Borràs Català, Vicent (2018). La masculinización del tiempo dedicado al trabajo doméstico rutinario. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 163, 41-58.

Tema 7.

Abril, Paco; Amigot, Patricia; Botía, Carmen; Domínguez-Folgueras, Marta; González, María José; Jurado-Guerrero, Teresa; Lapuerta, Irene; Martín-García, Teresa; Monferrer, Jordi & Seiz, Marta (2015). Ideales igualitarios y planes tradicionales: análisis de parejas primerizas en España. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 150, 3-22. <http://dx.doi.org/10.5477/cis/reis.150.3>

Botía Morilla, Carmen. (2019). ¿Deshaciendo o reproduciendo prácticas de género? Ambivalencias en madres primerizas y profesionales en España. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 166: 25-44. doi:10.5477/cis/reis.166.25

Cano, Tomás (2018). Los cuidados en la práctica. Clase social y estrategias familiares en el cuidado a mayores con dependencias severas. *Revista Internacional De Sociología*, 76(3), e103. <https://doi.org/10.3989/ris.2018.76.3.17.01>

Moreno-Colom, Sara; Recio Cáceres, Carolina; Borrás Català, Vicent & Torns Martín, Teresa (2016). Significados e imaginarios de los cuidados de larga duración en España. Una aproximación cualitativa desde los discursos de cuidadores. *Papeles del CEIC*, 145. <http://dx.doi.org/10.1387/pceic.15195>

Seiz, Marta (2023). Empleo y cuidado en familias españolas con situaciones de dependencia: dilemas, prácticas y costes. *Revista Internacional De Sociología*, 81(1), e225. <https://doi.org/10.3989/ris.2023.81.1.21.66>

Tema 8.

Agirre Miguélez, Amaia (2014). El reparto de los trabajos domésticos y de cuidados como termómetro de la paridad en las relaciones de pareja. *Feminismo/s*, 23. <https://doi.org/10.14198/fem.2014.23.05>

Domínguez, Marius; Muñiz, L., & Donoso, G. R. (2019). El treball domèstic i de cures en les parelles de doble ingrés. Anàlisi comparativa entre Espanya, l'Argentina i Xile. *Papers: revista de sociologia*, 104(2), 337-374.

Ruiz, Sònia; Monge, Georgina; Martí, Bali & paricio, Ana (2023). De la pobresa de temps al temps per a la vida. Aproximacions teòriques i orientacions pràctiques. *Dossiers del Temps: Ajuntament de Barcelona*.

<https://bcnroc.ajuntament.barcelona.cat/jspui/bitstream/11703/132742/1/DOSSIERTEMPS%20190x255mm%20/>

Sagastizabal, Marina & Legarreta, Matxalen (2016). La "triple presencia-ausencia": una propuesta para el estudio del trabajo doméstico-familiar, el trabajo remunerado y la participación sociopolítica. *Papeles del CEIC*, 151. <http://dx.doi.org/10.1387/pceic.15447>

Sánchez-Mira, Núria (2021). (Un)doing gender in female breadwinner households: Gender relations and structural change. *Gender, Work & Organization*, 1-18. <https://doi.org/10.1111/gwao.12775>

Vega Rapún, Margarita, Domínguez-Serrano, Mónica. y Gálvez-Muñoz, Lina (2020). The multidimensionality of poverty: Time poverty in Spain. *Journal of Time Use Research*, 15

Programari

Office

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	51	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	51	Català	segon quadrimestre	matí-mixt